

jes vertaalde! Na de crisis ging de invloed van Andersen's sprookjes veel dieper. Toen pas wist Strindberg zich volkomen in te leven in die wonderlijke, naïef-godsvruchtige, poëtische sfeer van den grooten Deen, omdat hij toen langzaam maar zeker tot een vroom-godsdienstige levensaanvaarding was gekomen, welke die van Andersen zeer dicht naderde. Bewijzen voor de aanraking tusschen beide dichters zijn er te over. Behalve Strindberg's *Sprookjes* staan b.v. de uiterst fijne, poëtische schilderijen van de kinderfiguren in stukken als *Advent*, *Paschen*, *Zwanewit* en *Erik XIV* sterk onder Andersen's invloed; verder kan men nog de *Kamerspelen* en het *Droomspel* noemen. Hoezeer hij echter ook Andersen nadert in de keuze der dramatis personæ, in de symboliek en in den gedachtengang, in de genoemde stukken is de *stemming* alles behalve Andersenachtig, daarentegen typisch voor Strind-

Siri von Essen

berg zelf. Het verschil in nationaliteit spiegelt zich natuurlijk duidelijk af. En dan: Andersen behoorde tot de romantiek, Strindberg tot het realisme; toch weten wij hoe Andersen eenerzijds wel degelijk zin had voor de werkelijkheid (daarvan getuigen vele sprookjes) en hoe anderzijds Strindberg's verlangen steeds uitging juist naar de romantiek. Beiden leden onder een sterk minderwaardigheidsgevoel, waaruit een voortdurende angstpsychose voortvloeide. Bij Andersen angst voor zijn weldoeners en de critiek, bij Strindberg angst voor zijn vader en later de angst, dat men zijn persoonlijkheid zou onderdrukken. Hiertegenover stond het idealiseeren en het zich vastklampen aan de moeder. Voor Strindberg is dit van de diepste beteekenis in zijn houding tot de vrouw, welke voor hem in haar hoedanigheid van Moeder het hoogste vrouwenideaal vertegenwoordigde. Hun gevoelsleven was uiterst rijk, maar onevenwichtig. Beiden waren zij vervuld van een waarachtig idealisme, een diep schoon-